

könyvjegy születése. Salamon Árpád szomorúan állapította meg, hogy a szépszámú íróközönség nagy része nem tudott semmit az ex librisről! Pedig voltak a szlovénok mellett lengyel, cseh, német osztrák, olasz szerb, horvát, és bosnyák írók is!

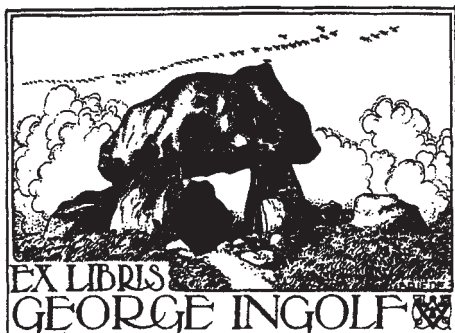
Szlovéniában egy másik ex libris kiállítás is volt: ezen dr. prof. Rajko Pavlovec klubtitkár gyűjteményéből volt válogatás. Ez a szlovén egyesület 40 éves évfordulójának keretében került megszervezésre. Az idriai múzeumban lévő kiállításon a szlovén ex libris művészekon kívül 16 ország képviseltette magát. Magyarország 16 lappal volt jelen. Sajnos a tablókön nincs feltüntetve, kiknek a munkái szerepelnek. Ez a kiállítás szeptember 9-ig volt megtekinthető.

Tavaszy Noémi tagtársunknak két kiállítása is volt júniusban: 3-án a Bp. Szilágyi Dezső téri Református Egyházközség gyülekezeti termében bibliai tárgyú grafikákból, június 14-én pedig Kecskeméten a Katona József Emlékházban Petőfi Sándor versei által ihletett linómetszet-sorozat került kiállításra.

LAPSZEMLE

A Svédországban megjelenő EXLIBRISCIRKULÄRET c. folyóirat 2007/2. száma mintegy 40 oldalon közöl igen figyelemreméltó írásokat, így *Wiktorson* cikkét is a Kőkorszak építményeiről. A szerző 10 oldalnyi írása 30 kép kíséretében foglalja össze a hazánktól igen távol levő dolmeneket, menhirket és egyéb, kőből készült őskori létesítményeket ábrázoló kisgrafikákat. A cikk egyik képét bemutatjuk.

Johan Briedé (tusrajzról készült klisé), P1

A terjedelmes lappeldány második felét szinte kizárólag *Leila Lehtiranta* írásai töltik meg. A hazánkba rendszeresen el látogató finn újságíró ez alkalommal honfitársáról, *Simo Hammula* grafikusról közöl két rövidebb cikket. Ezeket követő írásai a lapot szinte „magyar számmá” emelik. Elsőként *László Annáról* olvashatnak a svéd gyűjtők. A svéd nyelvű cikk őt a nagyhírű szegedi kisgrafikai hagyomány folytatójaként mutatja be, megemlítve, hogy a művésznő történelmi, mitológiai tárgyú rézkarc-exlibrisei mellett minikönyvek készítésével is foglalkozik. A cikket László Anna fényképe és 4 alkotásának képe kíséri.

A következő cikk Lehtiranta könyvismertetése a *Fery Antal* exlibris-életművét tartalmazó kiadványról. A svéd nyelvű cikkben elmondja a szerzőnő, hogy a korábbi alkotásjegyzékek hibáinak kijavításával állította össze a kötetet *Fery Veronika*. A kötet bevezetéseként a magyar mester életpályáját dr. *Soós Imre* ismerteti. A finn hölgy ismertetése kitér a művész 2000-nél több könyvjegy mellett megalkotott három minikönyvére is, utalva ezzel a kötet hézagpótló jelentőségére. Cikkét három illusztráció kíséri, ezek egyikét bemutatjuk.

Fery Antal fametszete, X2

Finn barátunk szereplése a svéd exlibris-újságban ezzel még nem ért véget. A következő – férje által angol nyelvre fordított írása – Fery Antal „monumentális” könyvjegy-életművét elemzi. A XX. századi magyar ex libris meghatározó jelentőségű mesterének nevezi a szerző művésznőket, akinek szülővárosában, Szerencsen emlékszoba őrzi emlékét. Kétezernél több könyvjegy fűződik nevéhez, melyek témája az írók, zeneszerzők portréjától a műemlékeken át a növényábrázolásig terjed. Ezekből hatot képben is közöl az írás, mely egyben utal Fery Antalnak a KBK-ban végzett sokirányú tevékenységére, betöltött elnöki funkciójára is.

2002-ben a Dunakanyar Művészeti Hetei alkalmával rendezett kiállításáról szólva idéz *Köpöczy Rózsa* megnyitóbeszédéből. Befejezésül rövid áttekintést ad a művész életpályájáról, melyet ugyan megszakított a második világháború, de utána, főként a kisgrafika-barátok csoportosulása nyomán, soha nem látott gazdagságú életpályá bontakozott ki.

A Japánban megjelenő THE NIPPON EXLIBRIS ASSOCIATION NEWSLETTER 139. száma arról ad hírt, hogy az ottani Nishinomiya város egyetemén olyan kisgrafikai kiállítás nyílt, melyen vakok számára készült, Braille-betűs ex librisek is láthatók voltak.

A szlovén egyesület negyvenéves fennállása alkalmából a 173. számban angol nyelvű visszpillantást közöl az OBVESTILA. A jelenleg 200 hazai és 30 külföldi tagot számláló egyesületnek olyan neves tiszteletbeli tagjai vannak, mint *Andruskó Károly* és *Salamon Árpád*. Az elhunyt tagok névsorát olvasva kegyelettel emlékeztünk meg a nálunk is kedvelt *Dagmar Novacek* asszonyról, aki több magyarországi gyűjtővel állt szíves kapcsolatban.

Az eltelt 40 év alatt a szlovén egyesület mintegy 1.000 összefogott és 240 kiállítást rendezett. Az előadások száma 300-ra, a szervezett kirándulások száma 170-re tehető. A szlovéniai Bledben rendezték meg 1974-ben a 15. nemzetközi ex libris kongresszust.

Cseh barátaink KNIZNI ZNACKA c. folyóiratának 1/2007. számában örömmel olvastuk az első ízben megjelentetett, német nyelvű tartalmi kivonatot. Ugyancsak újítás a külföldi lapok szemléje, benne a KISGRAFIKA múlt évi 4. számának ismertetése. A 32 oldal terjedelmű lap széles áttekintést közöl az országban lezajlott több kiállításról. Igen hasznos mellékletként négy művésznő (Komárek, Kubicek, Trnka, Lukavsky) életpályájáról közölnek ismertetést. E szabadon megjelentetett lapokból később kisgrafikai lexikon is megszülehet!

A lap híreiből értesültünk arról, hogy dr. *Otakar Marik* (művésznevén: M. Fils) 2007. március 24-én elhunyt. – Júniusban kaptuk a hírt az ősszel Karlbudban a gyűjtők és exlibris-

barátok számára rendezendő kongresszusokról. Erre október 5-7. napjain a Thermal Hotelben kerül sor. A jelentkezés határideje július 15. napja volt, így az eseményről csak „post festa” tudunk hírt adni.

A cseh gyűjtők KNIZNI ZNACKA c. folyóiratának 2/2007. száma vezércikkben köszönti az ország jubiláló grafikusművészeit. Egy-egy oldalas méltatást kap ebben a most 75 éves *Karel Benes*, a 65 esztendőes *Karel Demel*, továbbá a 60 éves *Petr Melan* és *Jan Kavan*, végül az 55. életévét megélt *Jiri Brázda*. – Az egyesület három új tagját, köztük két most végzett fiatal grafikusmutatják be további írások.

Beszámolót közölnek a Clujban (magyar nevén: Kolozsváron) 2005-ben megrendezett 5. nemzetközi pályázat eredményéről. Az oda beérkezett 2367 pályaműből elfogadott 1018 lap 49 ország 450 alkotójától származik. Az eddig nem szereplő országok közül kiemelkedett Argentína 25, Kanada 15 és Thaiföld (!) 12 pályázóval. Magyar részvételről nem történik említés. (Lásd még *Kisgrafika* 2007/2. szám 8. oldal Mini Print Biennal cikket.)

A L'EX-LIBRIS FRANÇAIS 242. és 243. sorszámot viselő kettős számában terjedelmes cikket közöl *J. F. Chassaing* a közkedvelt mitológiai állat, az egyszarvú (latinus nevén Unicornis, franciául: Licorne) ábrázolásáról a kisgrafikában. Mintegy 50 könyvjegyet mutat be a szerző, a képek között magyar művész alkotása nem szerepel. A női szüzességet jelképező állat képével hazánkban is sok helyen találkozhatunk: az unikornis például Eger város címerében is szerepel és egy új szaladójukat egykor róla nevezték el.

A finn EXLIBRIS UUTISET múlt év végén megjelent 106. számában *Erkki Tuominen* cikket közöl az ország egyik legnagyobb kulturális eseményéről, a Helsinkiben megrendezett könyvvásárról. Ugyanitt említés történik a most 150 éves finn postabélyeg történetére visszatekintő kiállításról is.

A fenti lap 107. száma a cserkészmozgalom megalapításának 150. évfordulója alkalmából cikket közöl, képből is bemutatva tíz ilyen témájú alkotást. – Egy további cikk a török exlibris-gyűjtők 1997-ben megalakult egyesületét ismertetve megemlíti, hogy előreláthatólag Ankara lesz a helyszíne a FISAE 2010. évi kongresszusának. A szám illusztrációi között szerepel *Kertes Kollmann Jenő* linómetszete, mely Rodin Gondolkodóját idézi és W. Magdi nevére készült.

Az EXLIBRIS UUTISET 108. száma arról ad hírt, hogy a finn főváros Stoa nevű kulturális központjában török könyvjegyekből kiállítást rendeztek. Az áprilisban megrendezett tárlatot a Helsinkiben élő török nagykövet nyitotta meg. – A főszerkesztő *Erkki Tuominen* írásából értesültünk *Toivo Asikainen* (1914-2007) elhunytáról. A világszerte ismert finn gyűjtő egy ideig a lap kiadója is volt.

Érdekes véletlen, hogy egy másik szaklap, a belga BOOK-MERK is mitológiai témájú ábrázolásokat gyűjtött csokorba. A 23. számban *Peter Wulvetant* a Pegasus-ábrázolásokról ír közel 20 illusztráció kíséretében. A költői tehetséget és ihletet jelképező szárnyas ló ábrázolásai között *Haranghy Jenő* klisé-lapja is szerepel.

Haranghy Jenő (tusrajzról készült klisé, 1930), P1

Egy, a reneszánszról szóló könyv ismertetése során közlik *László Anna Raffaello*-lapját.

A MITTEILUNGEN DER Ö.E.G. augusztusban megjelent 62. évfolyambeli 2. számának vezércikke két osztrák grafikusnőről emlékezik meg, akik 1900 körül Bécsben tevékenykedtek. A cikk magyar vonatkozása, hogy egyikük, *Irma von Duczynska*, 1909 és 1914 között az osztrák fővárosban nők számára festőiskolát vezetett. Ebben az intézményben tanított a magyar Főiskola későbbi tanára, *Simay Imre* (1874-1955) szobrász. Ugyancsak itt korrigált *Kövesházi Kalmár Elza* (1876-1956) is, aki többek között Madách mellsobrát mintázta meg a szegedi Nemzeti Panteon számára.

A MITTEILUNGEN DER D.E.G. 2007/2. számában olvastuk, hogy a német egyesület, a D.E.G. áprilisban mintegy 250 résztvevővel eddigi legnépesebb éves közgyűlését tartotta meg. A beszámoló több oldalra terjed, nyilvánosságra hozva a társaság múlt évi mérlegét is. Az ösztönöségért tiszteletet érdemel a lap, ugyanis az éves gazdálkodásuk néhány ezer eurós hiánnyal zárult.

Frans Masereel, az 1972-ben elhunyt neves belga grafikus életművét bemutató kiállítás nyílt márciusban a németországi Haltern város központi könyvtárában. A fametszetei révén világhírűvé lett mesterről mintegy száz oldalas katalógus jelent meg. Azt is megemlíti az írás, hogy ebben a művész által élete során alkotott 18 ex libris is szerepel.

Egy másik írás arról ad hírt, hogy a németországi Pforzheim város zsinagógájában március folyamán kiállítás volt látható zsidó művészek alkotásaiból és zsidó gyűjtők anyagából. A hírt az teszi figyelemre méltóvá, hogy a tárlat kidolgozója és megvalósítója egy 90 éves hölgy, *Eleonora Staib* volt.

Ugyanebben a lapszámban jelent meg nekrológ az ez év január 2. napján elhunyt *Grazina Didelyté* litván grafikusról. A művésznő Kaunasban született 1938-ban és serdülő korában az építészeti, majd a kémikusi pályát fontolgatta. Végül 1961 és 1967 között grafikus diplomát szerzett. Bravúros technikájú, gazdag érzelmvilágot sugalló rézkarcai világszerte elismerést szereztek nevének. Évekkel ezelőtt férjével Budapesten járt, így néhány gyűjtő még őrizheti a velük történt találkozás élményét.